

29.8.2012

Valtiovarainministeriö
re: diaarinumero VM132:00/2011

Lausunto sokeriverotusta selvittävän työryhmän väliraportista (VM132:00/2011)

Valtiovarainministeriö on pyytänyt lausuntoja asettamansa sokeriverotusta selvittäneen työryhmän väliraportista. Raportissa on esitetty taustatietoja erilaisista veromalleista sekä työryhmän alustavia johtopäätöksiä sokeriveron käyttöönoton edellytyksistä. Raportti on varsin perusteellinen katsaus verotuksen teoriasta ja eri verotuksen vaihtoehtomalleista hyötyineen ja mahdollisine haittoineen ja osoittaa myös selkeästi tutkimusnäyttöön perustuen sokeripitoisten juomien yhteyden lihavuuteen ja juomien haitalliset vaikutukset hammasterveyteen. Raportista käy myös ilmi, ettei vuonna 2011 voimaan tulleella lailla makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta ole saatu tilannetta hallintaan. Osin syynä on se, että nykyinen valmistevero on ollut perusteiltaan fiskaalinen, ei terveyttä edistävä. Työryhmän päätyykin esittämään sokeriverotuksen uudistamista niin, että se olisi tavoitteiltaan terveyttä edistävä, mutta toisi samalla lisää tuloja valtiontalouteen ja olisi myös yksinkertainen toteuttaa.

Kansanterveystieteen ja kliinisen ravitsemustieteen yksikkö pitää väliraportissa esitettyjä verotusmalleja sinänsä hyvinä, mutta malleja olisi kehitettävä niin, että verotus perustuisi ennen kaikkea makeutettujen tuotteiden käytön yleisyyteen. Päivittäisesti käytetyillä tuotteilla (esim. jugurtit, viilit, rahkat, vanukkaat) on huomattavasti suurempi merkitys terveyden kannalta kuin harvoin käytetyillä ylellisyystuotteilla (pehmytjätelöt, sorbetit ym.).

Koska verotuksen uudistamisen painopisteenä on terveyden edistäminen, tulisi verotuksen kohteeksi valita kaikki makeutetut tuotteet, riippumatta siitä, millä tavalla makeus on saatu aikaiseksi. Näin voitaisiin ohjata kuluttajan valintoja vähemmän makeutta (ja samalla myös vähemmän sokeria) sisältäviin tuotteisiin. Veron määrityksessä voitaisiin harkita perustana tuotteen makeuttamista myös siitäkin syystä, että veron suuruuden asettaminen pelkästään tuotteen sokeripitoisuuden perusteella voi osoittautua hankalaksi.

Hammasterveyden näkökulman tulee myös ehdottomasti sisältyä uuteen veromalliin, samoin kuin välipaloina käytettyjen sokeripitoisten viljatuotteiden (keksit, kakut, pullat) käytön rajoittamisen verotuksen keinoin.

Hannu Mykkänen

Professori, yksikön varajohtaja